

K PŘESKUPENÍ VOJSK FRONTU

Všestranná analýza zkušeností z Velké vlastenecké války i lokálních válek svědčí o tom, že přeskupení vojsk může být úspěšně uskutečňováno za předpokladu úplné návaznosti plánu přeskupení a nadcházející bojové činnosti, berou-li se v úvahu reálné možnosti vojsk a jsou-li vykonávána i centralizovaně řízena dovedná, promyšlená a včasná opatření bojového zabezpečení.

Přeskupení vojsk v závislosti na jeho cílech, vzdálenosti, lhůtách uskutečnění, počtu dopravních prostředků, stavu bojové techniky i komunikací bylo a bude vykonáváno přesunem vojsk, přepravou po železnici, po moři (po řece), vzduchem a rovněž i kombinovaným způsobem.

Přeskupení vojsk na organických vozidlech (pochodem) bylo uskutečňováno obvykle v těch případech, kdy vzdálenost přesunu nebyla velká a vojska po přesunu přecházela z chodu do sražení. Důležitou předností přeskupení vojsk na organických vozidlech bylo zachování celistvosti sestavy vojsk, bojové pohotovosti a možnost rychlého rozvinutí a zahájení bojové činnosti po přesunu. V jeho průběhu a při přeskupení byla zvláštní pozornost věnována utajení před nepřítelem cíle a zámyslu přeskupení, směru, charakteru, měřítka a doby jeho uskutečnění, prostorů soustředění svazů i svazků a organizaci velení.

Přeskupení vojsk převozem po železnici bylo zpravidla uskutečňováno z hloubky válčiště, z jednoho válčiště na druhé nebo i v rámci frontu na značnou vzdálenost, z důvodů úspory proběhu kilometrů (spotřeby motohodin) bojové techniky. Např. v květnu až červenci roku 1945 byly převezeny po železnici ze západu na Dálný východ (na vzdálenost 9000–12 000 km) dva štáby frontů, tři vševojskové a jedna tanková armáda a množství dalších svazků a útvarů. To si vyžádalo 136 000 železničních vagónů. Ve válečné historii přeskupení vojsk takového rozsahu bylo uskutečněno vůbec poprvé.

V průběhu druhé světové války i v lokálních válkách posledního období byly široce využívány přesuny vojsk po moři.

V minulosti se přeskupení vzdušnou cestou uskutečňovalo v malém měřítku. To bylo zapříčiněno především nedostatečným počtem dopravního letectva a jeho poměrně malými možnostmi. V soudobých podmínkách bude široce vy-

užívána vzdušná přeprava vojsk. Tímto problémem se zvláště zabývají v armádách NATO, což potvrzují zkušenosti ze cvičení, při nichž jsou přemísťování vzdušnou přepravou z území USA do západní Evropy příslušníci svazků tzv. dvojí dislokace.

Přeskupení vojsk kombinovaným způsobem může být rovněž široce používáno. Ať už půjde o kombinaci železniční přepravy s přesuny vojsk na organických vozidlech nebo o kombinaci vzdušné a námořní přepravy.

V každém případě je třeba zvláštní pozornost v práci velitelů a štábů věnovat včasnému přesunu vojsk do prostorů operačního předurčení v bojeschopném stavu. Důležitý význam bude mít jejich umění dovedně připravit a realizovat opatření k utajení přeskupení, zvláště pak maskovací opatření.

Formy a způsoby utajení přeskupení v minulé válce i v lokálních válkách poválečného období byly závislé na podmínkách, rozsahu a hloubce přeskupení vojsk a na způsobech jeho provádění. Čím větší bylo přeskupení, tím složitější bylo utajit před nepřítelem hromadný pohyb vojsk.

Jak ukazují zkušenosti z Velké vlastenecké války i lokálních válek, utajení přeskupení vojsk bylo v prvé řadě zabezpečováno dovednou organizací a pečlivým uskutečňováním operačního i taktického maskování s cílem oklamat nepřítele o skutečném zámyslu, směru i charakteru přeskupení, o úkolech, sestavě i bojeschopnosti přeskupujících se vojsk a době jeho konání. Úspěchu maskování při plnění tohoto složitého úkolu je možné dosáhnout jedině za předpokladu promyšleného zplánování, utajení všech opatření, aktivitostí, přesvědčivosti i nepřetržitosti všech opatření a v neposlední řadě i použitím takových způsobů klamání nepřítele, které nejvíce odpovídají zvláštnostem jednotlivých způsobů přeskupení.

Při řešení těchto úkolů budou používány i v soudobých podmínkách hlavní způsoby maskování, a to: skrytí, imitace, demonstrační činnost a dezinformace. Přirozeně, že v současné době při značných průzkumných možnostech nepřítele bude ztíženo utajení opatření přípravy a uskutečňování přeskupení značného množství vojsk zvláště na velké vzdálenosti. Současně však tvůrčí využívání zkušeností z Velké vlastenecké války i lokálních válek může napomoci ke klamání nepřítele o cílech, rozsahu i nových prostorech soustředění našich vojsk k zabezpečení jejich přeskupení s minimálními ztrátami osob, bojové techniky a výzbroje.

V útočné operaci budeme přeskupení vojsk nejčastěji uskutečňovat v důsledku rychlých změn v situaci, které vyžadují přesun vojsk na nové směry nebo do jiných prostorů s cílem vytvořit úderná uskupení k plnění nově vzniklých úkolů ke zničení nepřítele. Můžeme je organizovat a zabezpečit v různých podmínkách, při hromadném použití jaderných zbraní nepřítelem a vzniku rozsáhlých úseků rozrušení i radioaktivního zamoření terénu v pásmech přesunů vojsk. Kromě toho mohou být na pochodové osy a silniční uzly vysazeny diverzní oddíly a skupiny nepřítele s cílem znemožnit nebo ztížit přeskupení. V soudobých podmínkách je nutné počítat i s působením průzkumných a palebných systémů nepřítele na přeskupující se vojska frontu.

Přeskupení může být organizováno uvnitř frontu i mezi fronty. V posledním případě je přeskupení jednotlivých svazů a svazků na nové směry a jejich předání z jednoho frontu do druhého prováděno na základě nařízení hlavního vedení na válčišti. Uvnitř frontu přeskupení organizuje velitel a štáb frontu, a to přesunem vojsk z hloubky k frontě, podél fronty na nové směry a někdy i od fronty do týlu. Je prováděno přesunem na organických prostředcích, přepravou

po železnici, po vodě i vzduchem (letouny, vrtulníky). Základním způsobem přeskupení v útočné operaci frontu je přesun na organických bojových a dopravních vozidlech, neboť umožňuje docílit rychlou přepravu a rozvinutí vojsk k vedení bojové činnosti z chodu, a rovněž umožní vykonat manévry k obejití pásem zamoření, rozrušení, záplav, požárů, závalů a dalších překážek. Při přesunu na velké vzdálenosti je účelné těžkou techniku a materiál, zejména tanky, raketová odpalovací zařízení a těžké dělostřelectvo, přepravovat na trajlerech nebo po železnici z důvodu jejího šetření a zabezpečení zásoby kilometrů.

V souladu s Všeob-Ř-1, hl. 8, čl. 449—500 celodenní pochodový výkon svazků v příhodných podmínkách terénu a silniční sítě může dosahovat 300—400 km. Průměrná rychlost pochodu u smíšených a tankových proudů může být ve dne 25—30 km za hodinu a u automobilních pochodových proudů 30—40 i více km za hodinu.

Při organizaci přeskupení přijímá velitel frontu rozhodnutí, ve kterém určuje cíl přeskupení, úkoly armádám (samostatným svazkům) pro pochod a lhůty jeho uskutečnění, uskupení vojsk v nových prostorech, výchozí prostory, pásma nebo pochodové osy, sestavu vojsk při přesunu, regulační čáry a prostory denního odpočinku, způsob činnosti a úkoly přeskupovaných vojsk v případě střetnutí s nepřítelem, způsoby překonávání prostorů rozrušení a pásem zamoření, způsoby protivzdušné obrany vojsk a objektů týlu, opatření pro průzkum, ochranu proti zbraním hromadného ničení, týlové a další zabezpečení a rovněž organizaci velení a pořádkové služby. Jestliže zasazení přeskupovaných armád (samostatných svazků) do sražení bude organizováno z chodu, musí jim velitel frontu předem stanovit úkoly k nastávající činnosti na novém směru.

V souladu s rozhodnutím velitele zpracovává štáb plán přeskupení vojsk na mapě s textovou částí a grafikon přeskupení. Při nedostatku času jsou všechny propočty pro pochod připravovány na pracovních mapách a vojskům se vydávají bojová nařízení.

Pro pochod určujeme svazům pochodová pásma a samostatným svazkům pochodové osy. Při přeskupeních vykonávaných pochodem, z důvodů vyvarování se narušení normálního zásobování vojsk, je štáb frontu povinen přesně zplánovat, z hlediska času a směru, přesun přeskupovaných vojsk, přepravu zásob a odsun v celém pásmu frontu.

K dosažení skrytého přesunu vojsk a snížení ztrát v důsledku nepřátelských úderů ze vzduchu je potřebné uskutečňovat přesun převážně v noci a za snížené viditelnosti. Jestliže situace vyžaduje provést přeskupení ve dne, je nutné vojska spolehlivě bránit silami a prostředky protivzdušné obrany, přeskupit je po jednotlivých částech, za rozsáhlého využití opatření operačního maskování, jako např. vedení klamných a demonstračních přesunů vojsk, a rovněž dezinformace nepřítele a maskování vlastních vojsk na zastávkách a v prostorech soustředění.

Při přeskupení vojsk v průběhu útočné operace je nutné předvídat možnost střetnutí s nepřítelem. Z toho důvodu je zapotřebí, aby v pochodové sestavě svazů a svazků postupovaly tankové svazky a útvary zpravidla na čele nebo na bocích vojsk; kromě toho předvídat rychlé vyvedení protitankových záloh a pohyblivých odřadů zatarasovacích na nebezpečné tankové směry, organizovat pochodové zajištění a na pravděpodobných směrech činnosti nepřítele i nejvíce ohrožených úsecích pochodových os zesílenou ochranu a zřizovat úseky ženijních zátarasů.

Raketové svazky frontu se přeskupují do nových prostorů pod ochranou mo-

tostřeleckých a tankových divizí. Jejich přesun je plánován na základě času potřebného pro pochod, zaujetí prostorů a přípravu k odpálení. Musí být neustále připraveny k rychlému rozvinutí a plnění palebných úkolů, které mohou vzniknout nenadále v průběhu přeskupení.

Vojsko PVO je přeskupováno spolu s vojsky frontu, přičemž současně plní úkoly jejich obrany před úderem ze vzduchu. Zvlášť spolehlivě musí být vojska bráněna při průchodu soutěskami, průsmyky, komunikačními uzly, na přepravištích, v době zastávek a v prostorech odpočinku a soustředění.

Ve všech případech, jak při organizaci přeskupení, tak i v jeho průběhu, je veden průzkum pochodového pásma (os). Musí zjistit stav terénu a jeho ochranné a maskovací vlastnosti, radiační a chemickou situaci, charakter rozrušení v pochodovém pásmu vojsk, stav pochodových os svazků, zejména přeprav přes vodní překážky, průchodů úzkými místy a možnosti jejich překonání nebo obejítí. Průzkum musí dát podklady ke stanovení rozsahu prací a množství nezbytných sil a prostředků k obnově zničených úseků cest a silničních objektů, udržování pochodových os v provozuschopném stavu a rovněž zjistit možnosti využití místních stavebních materiálů, stav spojovacích sítí a způsob jejich využití k velení vojskům, politicko-ekonomický a hygienicko-epidemiologický stav v pochodovém pásmu a stanovených prostorech soustředění nebo rozvíjení přeskupovaných vojsk. Současně se určují možnosti použití prostředků hromadného ničení nepřítelem na přeskupující se vojska a vedení hromadných úderů letectvem, podmínky a možnosti k rozvíjení vojsk při střetnutí s nepřítelem na jednotlivých čarách, opatření pořádkové služby a další.

Úspěch přeskupení bude ve značné míře záviset na včasné zničení prostředků jaderného napadení nepřítele. Proto před zahájením přeskupení a i v jeho průběhu je zapotřebí vést nepřetržitý průzkum raketových odpalovacích zařízení nepřítele, letišť s letouny — nosiči, nejnebezpečnější uskupení jeho vojsk a přijímat opatření k jejich zničení. Trvale musí být zjišťovány a ničeny cíle (objekty) prvního pořadí.

Ochrany proti zbraním hromadného ničení a zápalným zbraním při přeskupení dosahují vojska přísným dodržováním stanovených vzdáleností, zamezením shlukování proudů zejména v soutěskách, na přepravištích, v prostorech odpočinku, dovedným využíváním ochranných vlastností terénu, bojové techniky, dopravních prostředků, a prostředků individuální ochrany, ženijním vybudováním prostorů odpočinku a soustředění.

Protivzdušnou obranu zabezpečují síly a prostředky PVO frontu a vlastní prostředky přeskupovaných vojsk. V některých případech se mohou k zesílení jejich obrany využívat síly a prostředky svazů (svazků) vojska protivzdušné obrany státu, které působí na směrech přesunu vojsk. Protiletadlové raketové a protiletadlové útvary je vhodné včas přesunout do palebných postavení v prostorech komunikačních uzlů, přeprav, důležitých osad, horských průsmyků a úzkých míst na osách a do prostorů soustředění vojsk nebo na čáry rozvinutí k zasazení do sražení. Stíhací letectvo je využíváno k ochraně pochodových proudů vojsk za přesunu a při rozvíjení na čarách zasazení střehem ve vzduchu a pohotovostí na letištích.

Úsilí frontového a armádního ženijního vojska se soustřeďuje na přípravu a udržení pochodových os v provozuschopném stavu. S tímto cílem jsou na obtížné úseky os a do prostorů přeprav včas předsunovány silniční, mostní a pontonové útvary. Ženijní útvary a jednotky přeskupovaných vojsk se začínají do pochodových proudů tak, aby zabezpečily jejich samostatné překoná-

vání nebo obejití překážek a rychlou stavbu pomocných cest k přechodu na nové pochodové osy. K obnovení cest a mostů je vhodné podle možností využívat místní stavební materiál.

Před zahájením přeskupení se na základě nařízení štábu frontu v pochodových pásmech vojsk organizuje pořádková služba, nebo je využívána zřízená síť silniční pořádkové služby. V případě potřeby se na směry přeskupení mohou přisunovat zálohy silničních pořádkových útvarů frontu. Hlavním úkolem pořádkové služby bude: regulace pohybu vojsk, udržování pořádku a dodržování zásad maskování, boj s diverzními skupinami a agenturou nepřítelů na osách a v prostorech soustředění, ochrana pochodových os a rovněž shromažďování a odesílání vojáků, bojové techniky a dopravních prostředků, jež se opozdili, k jejich útvarům.

Při organizaci přeskupení musí štáb frontu přijmout opatření k zesílení ochrany mostů, horských průsmyků a dalších důležitých objektů v pochodových pásmech vojsk, a v jeho průběhu kontrolovat přesuny vojsk a plnění úkolů k jejich zabezpečení, sledovat radiační a chemickou situaci. Je povinen informovat velitele svazů a svazků, které uskutečňují přeskupení, o situaci na směrech plánované činnosti. Zejména budou mít velký význam zprávy o nepříteli, radiační situaci v pochodových pásmech vojsk, získané od frontových průzkumných prostředků a zprávy o činnosti vojsk, které působí před nimi i o opatřeních frontu k zabezpečení přeskupení.

V případě rychlé změny situace v pásmech a na pochodových osách vojsk, zejména při vytvoření radioaktivního zamoření a prostorů rozrušení, může velitel frontu upravit přeskupovaným svazům nebo svazkům jejich úkoly, změnit směry přesunu a stanovit způsoby jejich překonávání.

V případě, že dojde k oslabení úsilí nepřítelů v ničení komunikací, může být přeskupení vojsk, zejména na velké vzdálenosti, uskutečňováno přepravou po železnici, řece a vzduchem. Rozsah přepravy po železnici bude záviset na jejím stavu a množství vagonů, zejména těžkotónážních, které zabezpečují přepravu těžké techniky; rozsah vodní dopravy — na množství lodí potřebné tonáže a možnosti jejich rychlého soustředění do prostorů nakládání. Vzduchem je nutné přepravovat hlavně některé druhy materiálních a technických prostředků, zvláště raket, jaderných hlavíc, raketového paliva, ale i orgány velení atd.

Při přeskupení vojsk je hlavní úsilí frontového týlu soustředěno na včasné doplnění zásob na určenou výši a podle možnosti na vytvoření dalších zásob, zejména pohonných hmot a protiletadlové raketové munice. K zabezpečení velkých přeskupení vojsk je možné na pochodových osách připravit materiál a prostředky z frontové brigády materiálního zabezpečení a vyslat zdravotnické síly a prostředky ze záloh zvláštního určení.

Při velení vojskům v průběhu přeskupení má zvláštní význam včasné předání úkolů svazkům a svazům a kontrola jejich přesunu. Přesné plnění grafikonu pochodu (přepravy) umožňuje vojskům vyhnout se hromadění v úzkých místech a zdržení, která by mohla způsobit zmaření plánu přeskupení a jejich zničení údery nepřítelů.

Průzkumné a palebné systémy nepřítelů, jež umožňují na velkou vzdálenost a se značnou podrobností zjišťovat osoby a bojovou techniku za jakýchkoli podmínek zvyšují nebezpečí narušení nebo dokonce i zmaření přeskupení a tím nutí velitele a štáby k pečlivé organizaci všech otázek, které s tímto problémem souvisí, včetně organizování aktivních opatření ke zničení uvedených prostředků nepřítelů. Jsou to otázky velice složité a vyžadují tvůrčí přístup k jejich řešení.